

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skulde Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Tilgangen af nye Studerende til Universitetet var i forrige Aar 113 eller 33 flere end i 1878.

Med Danmark er der afsluttet en Overenskomst om gjensidig Beskyttelse af Skrifteiendomsretten, hvorefter der med Gjennem af Lov af 8de Juni 1876 under 13de December sidstleden er bleven udsærdiget kongelig Anordning, hvorved Bestemmelserne i nævnte Lov udstrækkes til at gjælde ogsaa danske Underaatters Skrifter.

For at fremme Norges Deltagelse i en international Undersøgelse af Polarlandenes fysiske Forhold vil der blive foreslaaet en Bevilgning til Oprettelse af en meteorologisk-magnetisk Station i Finnmarken.

Restaurationsarbejderne i Trondhjems Domkirke have været fortsatte, idet der i det forløbne Aar navnlig har været arbeidet paa Restaurationen af Kirkens Østskib samt Kongeindgangen med Omgivelser.

I Genhold til kongelig Resolution af 29de November f. A. er en Kommission traadt sammen

for at tage Dissenterloven af 16de Juli 1845 under Revision og afgive Forslag om, hvilke Forandringer den bør undergaa.

Under forberedende Behandling er endvidere taget forskellige Forslag vedrørende det offentlige Arkivvæsen samt Forslag til en bedre Ordning af Bygningsvæsenet paa geistlige, civile og militære Embedsgaarde.

Oplysningsvæsenets Kapitalfonds Formue var ved Udgangen af Aaret 1878 omtrent 16,467,660 Kroner, deri indbefattet 1,524,290 Kroner, tilhørende forskellige geistlige Embeder.

Til samme Tid udgjorde det geistlige Byggefonds Kapital omtrent 359,220 Kroner.

Det geistlige Enkepensionsfonds Kapital, som ved Slutningen af Aaret 1877 udgjorde 3,909,000 Kroner, er i Aaret 1878 steget til 3,932,500 Kroner, medens den opsparede Rentebeholdning samtidig udgjorde omtrent 52,230 Kr.

Det Nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalformue var ved Udgangen af Aaret 1878 1,230,925 Kroner.

Af de statistiske Opgaver for 1877 vedkommende Fattigvæsenet, hvilke for Tiden ere Gjenstand for afsluttende Bearbejdelse, fremgaar det, at de understøttede Trængendes Antal, der i Aarene 1870 til 1876 var i Aftagende, atter har været i Tiltagende, ialfald i store Dele af Landet.

I det sidst forløbne Aar er der meddelt

naadigst Stadfæstelse paa 26 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Kapitalformue af omtrent 823,400 Kroner.

I Genhold til Grundlovsbestemmelsen af 15de Juni 1878 angaaende Forandring i Grundlovens § 92 vil der blive Stortinget forelagt et Forslag til Lov angaaende Embedsmænds Troesbeskæmmelse.

Ligeledes vil der blive fremsat Forslag til Berelov for Norge overensstemmende med de Forslag til Berelove, der allerede ere fremsatte for Nationalforsamlingerne i Sverige og Danmark af disse Landes Regjeringer. I Forbindelse hermed vil fremkomme Forslag til Lov om Rettergangsmaade i Bereløser.

Derimod vil der ikke for indeværende Aars Storting blive fremsat nogen Lovproposition angaaende Omorganisation af den militære Retspleie, hvorom Betænkning med tilhørende Lovudkast foreligger fra en Rgl. Kommission, hvis Arbejde endnu er Gjenstand for Granskning af de militære Auktoriteter.

Mellem de forenede Riger og Kongeriget Nederlandene er i det forløbne Aar affluttet en Traktat angaaende gjensidig Ublevering af Forbrydere, hvilken Traktat vil blive Stortinget forelagt.

Udgifterne ved Lovovertrædelsers Paatale m. B., der i 1877 udgjorde 699,265 Kroner, have i 1878 andraget til 740,640 Kroner.

Det samlede Fangebelæg i Rigets Strafsanstalter har i 1879 været i nogen Nedgang; det udgjorde ved Arets Begyndelse 1110, hvoraf 850 Mænd og 260 Kvinder, og ved Arets Slutning 1064, deraf 809 Mænd og 255 Kvinder.

Den ved Rgl. Resolution af 9de November 1878 befalede Nedlæggelse af Thronhjems Fæstnings Strafanstalt blev iværksat i Løbet af 1ste Halvaar 1879. Anstaltens Lokaler ere afgivne til Thronhjems Tugthus og benyttes nu som dettes Kvindesafdeling.

Ved Rgl. Resolution af 14de Juni 1879 er Budsfaengslets Distrikt udvidet til ogsaa at omfatte Thronhjems Stift, forsaavidt angaar mandlige Forbrydere, der ere dømt til Strafsarbejde i 5te Grad og som, naar Straffens Fuldbyrðelse skal paabegyndes, ere i Alderen mellem 18 og 30 Aar. Videre er ved Rgl. Resolution af 28de Juni s. A. med Hjemmel af Lov af 30te April 1877, indeholdende Forandringer i Straffelovens Kap. 2 § 6, foretaget endel Omordninger med

Henfyn til de under de forskjellige Strafsanstalter henhørende Distrikter, væsentlig i Diemed at forberede Evakueringen af Christiania Tugthus for Mandsfanger.

Sundhedstilstanden i Riget har i det Hele været god.

I det Sønden- og Vestenfjeldske har Høsten, uagtet almindelig udbredt Sygdom paa Potetes, i det Hele været god, i det Thronhjemske derimod noget under og i Tromsø Stift ikke lidet under et Middelsaar.

Torskefiskerierne var i 1879 usædvanlig rige. Paa Grund af lave Fiskepriser var deres Udbytte dog ikke af tilsvarende Betydning. Sildefiskerierne har i det Hele været tarvelige.

Det Tryk, som i de senere Aar har hvilet over vor Industri, vedvarede i den største Del af det forrige; dog synes i flere Grene nogen Bedring at være indtraadt mod Arets Slutning.

Vor Handelsomsætning med Udlandet har ligesom i 1878 i det Hele været af forholdsvis ringe Omfang, og Resultatet deraf ugunstigt for Trælastudførselens Vedkommende og neppe mere end middelmaadigt, hvad Fiskehandelen angaar; dog foreligger Tegn til Opsving i den første af disse Forretningsgrene.

De fleste af vore Fartøier have fremdeles givet meget liden Indtægt og Handelsflaaden er neppe forøget.

Diskontoen har været forholdsvis lav og Tilgangen paa Laanekapital ikke ubetydelig.

Den i 1878 nedsatte Kongelige Kommission for Revision af de gjældende Bestemmelser angaaende Udslibningsretten har fornylig afgivet Indstilling med Lovudkast.

Brændevinshandelens Overdragelse til Samlag i Genhold til Lov 3 Mai 1871 er efterhaanden bragt i Anvendelse i 36 af Rigets Byer og antages gennem Overskudets Anvendelse til almennyttige Diemed og ved de skærpede Ordensregler, hvorunder Bedriften foregaar, i det Hele at have vist sig hensigtsfærende.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Beiarbejder er i det Væsentlige foregaaet i Overensstemmelse med den for den treaarige Arbejdsperiode 1ste Juli 1877 til 30te Juni 1880 lagte Plan. Nærmere Forklaring om Arbejdsdriften vil blive Stortinget meddelt i Forbindelse med Forslaget om Bevilling til nye Bei-

arbejder for Budgetterminen 1ste Juli 1880 til 30te Juni 1881.

Arbeidet paa de under Bygning værende Jernbaner har i Aarets Løb været under planmæssig Udførelse. Den 18de Juli aabnedes for Drift den 35 Kilometer lange Strækning af Smaalensbanen mellem Fredrikshald og Rigsgrændsen, hvorved en ny Forbindelse med det svenske Jernveisnet er istandbragt. Den samlede Længde af de i Drift værende Jernbaner udgjør nu 1061 Kilometer, medens 505 Kilometer ere under mere og mindre fremskreden Bygning.

Undersøgelser for nye Jernbaneanlæg have ogsaa i den forløbne Tid fundet Sted, men, ligesom i den senere Tid Tilfældet, i mere indskrænket Omfang end tidligere.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikringsindretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1879:

for Kjøbstadsafdelingen Kr. 362,607,370
og for Landafdelingen = 205,390,360

tilsammen Kr. 567,997,730
Kjøbstadsafdelingens opsparede Fond udgjorde ved Udgangen af 1879 ca. Kr. 3,770,000, Landafdelingens til samme Tid ca. Kr. 520,000.

Rigets Toldintrader, der for indværende Budgettermin ere anslaaede til Kr. 16,800,000 have i 1879 udgjort Kr. 15,419,000.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1878—79 er anslaaet til Kr. 3,140,000, har i Tilvirkningsterminen 1878—79 udgjort Kr. 4,913,000, hvori dog fragaar omtrent Kr. 2,000,000 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Brændevin.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1878—79 er anslaaet til Kr. 2,429,000, har i Tilvirkningsterminen 1878—79 udgjort Kr. 2,777,000, hvori dog kommer til Fradrag omtrent Kr. 119,000 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført M.

Den til Revision af Rigets Matrifulslyb oprettede Hovedstyblidningskommission fortjætter fremdeles Bearbejdelsen af det ved dens Befaringer vundne Materiale og det øvrige Tilendbringelsen af dens Hverv forberedende Arbejde.

Kongsbergs Sølvværk, der i Gjennemsnit for Aarene 1875, 1876 og 1877 gav en aarlig Produktion af omtrent 4,200 Kilogram fint Sølv og et aarligt Overskud af omtrent 109,600 Kroner, foruden Renter af dets Driftsfond, har i Aaret 1878 givet en Produktion af omtrent 4,600 Kilo-

gram fint Sølv og et Overskud af omtrent 103,600 Kroner, foruden Renter af dets Driftsfond, medens Overskudet i Budgettet var anslaaet til omtrent 126,400 Kroner.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg er der for Norges Bank i Maanederne Marts—Maj 1879 udmyntet 916,460 Kroner i 20-Kroner. Den i November 1878 paabegyndte Udmyntning for Statskassen af 200,000 Kroner i 1-Kroner blev fuldført i Februar 1879.

Statskassens udestaaende Fordringer, som ved Udgangen af 1878 udgjorde Kr. 33,192,290 beløb sig ved Udgangen af 1879 til Kr. 36,646,100.

Statskassens synkende Fond, der efter Beretningen til sidstfor samlede Storthing udgjorde Kr. 2,209,090, er fremdeles bleven forøget ved, at Renterne af Fondets Obligationer ere bleven anvendte til Indkjøb af Obligationer. Ved Udgangen af 1879 var Fondet saaledes Eier af Statsobligationer til Beløb Kr. 2,352,990.

Den ifølge Storthingsbeslutninger og kongelige Resolutioner af 1869, 1873 og 1876 oprettede særskilte Afdeling af Statskassens synkende Fond var ved Udgangen af 1879 Eier af Kr. 140,672.

Statskassens kontante Beholdning, der ved Udgangen af 1878 udgjorde: Kr. 14,551,500, udgjorde ved Udgangen af 1879: Kr. 12,738,600, som dog udelukkende hidrører fra de ved Statslaanet af 1878 tilveiebragte Midler.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af Aaret 1878 udgjorde Kr. 101,388,000 udgjorde ved Udgangen af 1879: Kr. 100,468,000.

Siden Udgangen af 1878 er den amortisable Statsgjæld forøget med Kr. 1,000,000 i $4\frac{3}{4}$ pCt. rentebærende Obligationer med Amortisationstid 30 Aar, udstedte til Hypothekbanken i Genhold til Storthingsbeslutning af 26de April og fgl. Resolution af 28de April samt 13de December 1879 til Dækkelse af Statskassens forøgede Tilskud til Hypothekbankens Grundfond.

Som i den sidste naadigste Meddelelse til Storthinget omhandlet var af Statslaanet af 1878 ved Udgangen af samme Aar indbraget £ 1,200,000. I 1879 er den resterende Del af Laanet £ 500,000 fuldt indbraget; det hele Laanebeløb, £ 1,700,000 er udbragt til Netto omtrent Kr. 28,350,000.

Statskassens Beholdning af Preferenceactier i den Norske Hovedjernbane, der ved Udgangen af 1878 udgjorde £ 139,300 er i 1879 bleven forøget med £ 1,120. Af de til Dækkelse af Af-

tiernes Indkjøbssum udfærdigede uopfigelige Statsobligationer er i Aarets Løb afhændet Obligationer til Paalydende Kr. 1,627,200 og beroede ved Aarets Udgang uafhændet i Statskassen Obligationer til Paalydende ca. Kr. 70,000.

Hypothekbanken, om hvis Virksomhed Stortinget vil erholde særskilt Meddelelse, har i 1879 udstedt Obligationer til Paalydende Kr. 7,008,000 og ublaant omtrent Kr. 8,416,000.

Ved Armeens Afdelinger afholdtes f. A. kun Rekrut- og Remonteskoler.

I September Maaned afholdtes Generalstabsøvelser i østre Aker og paa Romerike og i disse Øvelser deltog foruden en større Del af Generalstabens Personale tillige Officerer af samtlige Vaabenarter.

Paa Nøråsbanen har været anstillet et Forsøg med militær Hestetransport.

Ved Krigsskolen og Instruktionskolen til Uddannelse af Infanteriofficerer uden fast Løn bestodes Afgangsøvelsen af henholdsvis 10 og 28 Elever, der ere blevne ansatte som Sekondløjtnanter. Ved den militære Højskole bestodes Afgangsøvelsen af 7 Elever.

Indkommandering af nationale Menige til Garnisonstjenestens Bestridelse har i det forløbne Aar kun i yderst ringe Udstrækning fundet Sted. Den ved Rgl. Resolution af 18de Mai 1876 til Drøftelse af forskellige Forhold vedrørende Akershus Fæstning m. v. nedsatte Kommission har i f. A. afsluttet sine Arbejder.

Derimod er den til Behandling af Spørgsmaalet om Antagelse af ny Model for Haandfydevaaben nedsatte norsk-svenske Komite endnu i Virksomhed, og foregaar for Tiden Forsøgsfydning.

Et nyt Reglement for Kavalerivaabnet er antaget.

Af hvert Artilleriemateriel er i Hovedbatteriet paa Østarsborg, hvis to vestlige Kanonstande ere fuldførte, monteret en 30.5 Cm. Krupp'ske Kanon og en 26.7 Cm. Armstrong'ske Kanon, begge med Barbetteaffutager; en anden lignende Armstrong'ske Kanon vil kunne monteres, naar den for samme bestemte Kanonstand, paa hvilken Arbeidet fortsættes, bliver færdig.

Rongsberg Vaabenfabrik har i Aarets Løb afleveret til Hovedarsenalet 3,990 Stkr. Remingtongeværer.

Ved Skars Krudtværk er forarbejdet ca. 16,000 Kilogram kubisk Krudt og et lignende Kvantum Geværkrudt.

Af Befæstningsarbejderne i Drøbaksfund er Stenjetéen mellem Hurumlandet og Raholmen fuldført; Arbeidet paa Hovedbatteriet er, som oven nævnt, under Fortsættelse, og er der videre udført endel mindre Arbejder ved de ældre Værker.

Barakkebygningerne paa Malbe- og Ulvenfletten ere delvis allerede under Tag.

Den geografiske Opmaaling har været fortsat i Romsdals, søndre og nordre Throndhjems samt Tromsø Amter, hvorhos Befaring af tidligere opmaalte Strøg har fundet Sted i Akershus, Smaalenenes og Hedemarkens Amter.

De hydrografiske Undersøgelser ere foregaaende paa Kysten sydvest for Throndhjemsfjorden, navnlig omkring Smølen samt derhos for en Del i Vestfjorden.

Oplobning af Havbunden har fundet Sted fra Galtens til Villa Fyr, hvorhos Misvisningsobservationer ere foretagne langs Kysten mellem Throndhjem og Kristiania.

Af nye Kartter ere udkomne i Handelen 2 Specialkystkarter, 2 Blade af Generalkartet over det sydlige Norge samt 1 geologisk Rektangelkart.

Ved Marinens Hovedværst ere 2de Kanonbaade af 2den Klasse fuldførte samt en Kanonbaad af 1ste og en af 2den Klasse for Tiden under Arbejde. Udrustninger til Øvelse af Officerer og Mandskaber have fundet Sted i den Udstrækning, Midlerne have tilladt det. Derunder er, foruden Øvelse med Exercerfløjen Desideria, foretaget Togter med Korvetterne Alfen og Norren. Torpedøøvelser ere afholdte ved Frederiksfæst.

Nye Fyre ere anlagte paa Lepsørev og Hestefjær samt ved Homborgsfund og Lyngør.

Nye Mærker og Fortsættelsesindretninger ere anbragte paa forskellige Steder.

Flere Arbejder til Forbedring af Havne og Seiløb paa Kysten ere foretagne eller under Udførelse.

I Postgangen have kun faa og mindre væsentlige Udvidelser fundet Sted. De trykkede Forretningsforholde have ogsaa i det sidstforløbne Aar influeret paa Postvæsenets Indtægter, som derfor neppe ville udvise nogen Stigning.

Fra 1ste April 1879 er traadt i Virksomhed den i Paris i 1878 stiftede universelle Postforening, omfattende saagodtsom alle civiliserede Stater i samtlige Verdensdele, samt tvende engere internationale Overenskomster angaaende Udveksling af Værdibreve og Postanvisninger.

Med de tidligere anskaffede Diligencevogne er der fra Slutningen af Juni til i Begyndelsen af September for vedkommende Stationsholderes Regning underholdt Diligencefart mellem Lillehammer og Beblungsnæs samt mellem Odnæs og Lærdalsøren. Farten har i Lærdalsruten givet noget bedre Udbytte end i forrige Aar, men i Beblungsnæsruten mindre Udbytte end i de tidligere Aar.

Indtægterne ved Telegrafvæsenet have i 1879

været mindre end i det foregaaende Aar. Af nye Anlæg er alene udført Anbringelsen af en ny Traad mellem Christiania og Arendal til Forbindelse med den for det tydske Telegrafvæsenes Regning nedlagte Kabel mellem Norge og Tydskland, hvilken i det forløbne Aar er tagen i Benyttelse.

Revisionsdepartementet har fremdeles seet sig istand til at holde Revisionsvæsenet paa et i det Hele taget tilfredsstillende Standpunkt.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Raade og Underst velbevaagen.

Givet paa Christiania Slot den 3die Februar 1880.

Under Vor Haand og Riges Segl.

Oscar.

(L. S.)

J. Stang.

Lehmann.
